

La poesia i la vida. Les rimes són part fonamental de la literatura. Ara i sempre. És un plaer i és alhora un oasi per a les ments. Un oasi de descans i pau enmig del caòtic món que ens rodeja y ens oprimeix.

La fotògrafa i autora de novel·les i llibres de poesia Marga Clark amb una de les seves obres plàstiques. / CARLOS EPESO

Alliberament per la poesia

MIQUEL DE PALOL

Vivim temps estranys. La falta de continuïtat en l'espai virtual del diàleg entre estaments socials i la falta de prolongació en el temps de la transmissió de tradicions converteix en humúnculs sense terra a sota els peus, sense la il·lusió del pacte social, que era més il·lusori que real però que al cap i a la fi permetia expandir-se en la idea que no tot era la implacable brutalitat de les raons materials. Vivim de facto en el món anterior al pacte social de la Revolució Industrial, a la Declaració Universal dels Drets Humans, però ara amb el desavantatge que el soroll de fons és tan fort i ho ha invadit tot fins al punt que ja no hi pot tornar a créixer un valor alliberador.

Cap?, diríem, com en la primera plana dels *Astérix*. No hi ha res amb menys crèdit que allò que ja ha estat dit i que, al marge que hagi estat efectiu o no, hi plani el sentiment general que no interessa a ningú. Però sovint tal sentiment no és tan general com sembla, i la profusió

d'esquerdes del món, la mateixa que duu a la idea que ja no hi arrelen valors, que l'única tradició és de les finances, ara juga a favor i ens descobreix que queden més on el sentiment no és una esca d'alienació més, sinó una llum de les disciplines de l'esperit.

En una d'aquestes metafòriques esquerdes hi trobem el llibre de versos *El Olor de tu Nombre* de la poeta i també artista plàstica Marga Clark, un llibre on l'autora desplega el seu jo poètic en consonància amb la memòria de la seva tia Marga Gil Roësset, esculptora morta a principis dels anys 30 als vint-i-quatre anys, i per tant a qui la poeta no va conèixer, però que tant per la seva obra com per les circumstàncies de la seva mort –que no seria frívol però sí no del tot exacte qualificar de romàntiques– exerceix sobre ella una forta fascinació, no exempta d'aquelles pulsions identificatives que de forma inconscient desferma la família –la poeta actual porta el nom de pila de la poeta desapareguda–, i que en la majoria dels mortals cristallitzen en neurosis o no cristallitzen en res, però que en els poetes, com és el cas, cristallitzen en poesia.

Tals operacions identificadores tenen una tradició tan llarga com la història mateixa del mite, és a dir de la capacitat per convertir un record en arquetipus amb els qual et pots vestir tu mateix, els pots ocupar com qui ocupa una armadura, una màscara que, paradoxalment, no serveix per ocultar-te sinó, davant del coneixedor de les regles del joc, per mostrar-se un mateix amb més profunditat i precisió que de cap altra manera.

Amb un sentit de justícia històrica però també empena per l'estrany, desprotegit amor que desperten els herois desconeguts i alhora pròxims, els gloriosos vençuts, els vencedors en l'autodestrucció al cap i a la fi, Marga Clark no es vesteix de Nèmesi ni de Penthesilea, sinó de Marga Gil, i condueix un apassionat discurs poètic on la metàfora articula les imatges que en són matèria primera formal. El llibre comença amb una declaració de principis: «Amanezco, vuelo.» // «Soy ala sin rostro / luz sin sombra / aliento solitario / rumor sin esperanza (...).» A partir d'aquí, l'espina dorsal del llibre està en segona persona: «Tu despertar fue húmedo / radiante / inevitable».

Tot i que la identificació rarament sobrepasa els límits del realisme poètic («Entonces no tenías nombre, / eras toda aire y armonía. / Ahora eres la hiedra / que se enreda en mi memoria»), els anhels d'identificació són poderosos («Hoy me siento fuerte un mi desaliento [...] Hoy moriré otra vez»), i quasi en forma de variacions es produeixen diverses figures, com ara trastocaments («Yo... / con lo infinito. // Con el mar, el amor, / la soledad y la muerte. // Tú... / con las cosas / que todavía siguen / su acontecer»), i premonicions la retoricitat de les quals és un repte pel lector: «Sé que regresarás en lo más blanco del día, / desnuda y limpia / como el alba».

El llibre culmina acollint-se a una de les tradicions més poderoses de la mística, explotada no tan sols tant per catòlics i protestants, sinó també per totes les retòriques espirituals, fins a l'Islam i el Budisme: el desig de mort, com a culminació en l'estat que fa en cada cas: la visió de déu, la fusió amb l'absolut... Fins i tot en un món materialista la mort és bondat com a alliberació de les penes de la vida, i aquí es fa nítida l'ambigüitat polivalent –i transcendent– dels versos de Marga Clark: También yo muero, / también..., i tot seguit: «Abrázame fuerte // Oh muerte! Infúndeme fuerza, / valor // que no puedo morir / sin tu consuelo».

Un consol alliberador per la intel·ligència, però també pels sentiments en temps obscurs.